

Solna stad
Miljö- och byggnadsförvaltningen
kontakt@solna.se

Yttrande över Detaljplan för Stallmästaregården mm Granskningshandling 2021-03-02 (BND 2016:419)

Förbundet för Ekoparken, Haga-Brunnsvikens Vänner och Kommittén för Gustavianska parken motsatte sig starkt Detaljplanen i samrådsskedet. Trots att bygganden blivit lägre, smalare och ändrat kulör kvarstår våra grava invändningar och kräver att även detta förslag avvisas.

Vi menar att förslaget strider mot alla relevanta lagrum.

- Miljöbalken avseende Nationalstadsparken
- Riksintresset för kulturmiljövården
- Översiktsplanen med fördjupning
- Byggnadsminnets skyddsbestämmelser
- PBL:s varsamhetskrav.

I samrådsskedet påpekade vi också att planförslaget inte åtföljdes av någon miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Nu finns en MKB som på många sätt klarsynt redovisar skadorna på kulturmiljön. Det är bedömningar som vi i stort delar. Det är dock förvånande att MKB:n till sist menar att riksintressena och byggnadsminnet **inte** skadas påtagligt. Vi menar att MKB:n slutsatser strider mot dess sakliga innehåll.

Om Stallmästaregårdens känslighet för förändringar

”Ur ett landskapsperspektiv, sett från landskapet kring Brunnsviken, bedöms miljön kring Stallmästaregården framförallt vara känslig för tillägg som bryter mot den bärande berättelsen. Denna berättelse präglas av den historiska småskaliga bebyggelsen och framförallt 17/1800-talets miljöer som är inbäddade i grönska. I den storskaliga nivån läses Stallmästaregården ihop med Hagaparkens grönstruktur. Denna gröna ”lantliga” karaktär bedöms vara känslig för ändringar och moderna tillägg som bryter mot området karaktär.

*Känsliga vyer finns bland annat från området kring Kungliga begravningsplatsen i Hagaparken. Den fria siktlinjen mot söder och vattnet, med Stallmästaregården och Lusthuset som fondmotiv, bedöms vara känslig för tillägg som kan bryta mot den bärande berättelsen och den nuvarande karaktären.” (MKB s. 29) MKB tillägger att med den moderna höghusbebyggelsen som planeras i Hagastaden och på Karolinska sjukhusets område förändras den historiska landskapsbilden starkt vilket föranleder slutsatsen att ”Landskapet bedöms därför vara känsligare för ytterligare moderna tillägg.” (MKB s.29)
*”Den visuella kontakten mellan gården och Annerovägen är känslig för att brytas eller påverkas då miljön ska läsas ihop med Norrtull/Stockholm och den f.d. landsvägen.” (s. 29)**

Förslaget

Detaljplanen föreslår tillägg av en byggnad som är stor, medvetet formgiven på ett avvikande sätt, kraftigt färgsatt och synligt placerad, vilket sammantaget medför ett tillägg som bryter mot den bärande berättelsen. Småskaligheten går förlorad. 1700 och 1800-talskaraktären går förlorad. Grönskan går förlorad (trots försöket med kamouflagemålning). Den lantliga karaktären går förlorad. Detta gäller i det viktiga synfältet från gångvägen norrut längs Stallmästareviken, gångvägen längs Stallmästareholmen och från den Kungliga begravningsplatsen. Illustrationerna som åtföljer MKB och planhandlingarna demonstrerar tydligt den ovan angivna negativa inverkan i dessa vyer. Dessa bilder visar hur det kan te sig i dagsljus. Några bilder om kvällen, med alla de osymmetriskt satta fönstren i tillbyggnaden upplysta, bifogas inte. Från sjösidan bereder tillbyggnaden således en förödande konkurrens med de gamla byggnaderna. Från Annerovägen kommer tillbyggnaden att skymma Stallmästaregården nästan helt.

Hur försvarar MKB den föreslagna detaljplanen?

MKB hävdar att *”Den nya byggnaden kommer dock endast att skymma de äldre byggnaderna i siktlinje 5 a, det vill säga i vyn från andra sidan Värtabanan. Det är ingen känslig vy eftersom den redan är påverkad av Värtabanan.” (MKB s.30) Detta stämmer inte eftersom det förbiser att *”Betraktad från Annerovägen kommer Tingshuset delvis att skymmas...” (MKB s. 30). ”Den nya byggnaden bildar en barriär mot den äldre bebyggelsen, vilket bedöms minska de visuella sambanden med Norrtull. Stallmästaregårdens kontext som utvårdshus med kopplingar till staden bedöms därmed i viss mån blir svårare att utläsa.” (MKB s.31)**

Resonemanget om vad som skymms förbiser den helt centrala frågan att den nya byggnaden konkurrerar med de gamla på ett mycket påtagligt sätt. Denna konkurrens tar MKB mycket lätt på. Man talar överslätande om att *”den äldre bebyggelsen kommer inramas av modern bebyggelse.” (MKB s. 30) Inramning är då inget problem. Någon slags medvetenhet om att detta ändå är ett problem kan skönjas när MKB erkänner att *”I relation till Stallmästaregårdens ursprungliga bebyggelse är dock den nya byggnaden stor och bedöms i sin volym motsvara hotellanläggningen från år 2000.”* Den nya byggnaden är mycket stor och det är det som är problemet.*

Problemet med en förhållandevis mycket stor, modern byggnad med ett kraftigt avvikande formspråk berörs. Å ena sidan försöker man skyla över det genom att söka kamouflera det: *”Färgsättningen med gröna nyanser bedöms mildra byggnadens visuella påverkan och kan framförallt under sommarhalvåret harmoniera med områdets grönska, se Figur 18. De nya träd som enligt gestaltningsprogrammet tillkommer inom planområdet kan även de medföra en viss uppmjukning av det visuella intrycket av den nya byggnaden. Träden bedöms även stärka den lantliga miljön/karakteren sedd i vyer från Brunnsviken samt stärka upplevelsen av den gröna miljön invid strandpromenaden.”*

Å den andra sidan vidgår man öppet problemet: *”Den nya hotell-och konferensbyggnadens volymverkan är större än de befintliga uppbrutna byggnadsvolymer och byggnaden har dessutom en framträdande modern arkitektonisk utformning. Den tillkommande byggnadsvolymen kan därför komma att påverka upplevelsen av Stallmästaregårdens småskaliga karaktär. I viss mån anspelar den nya byggnadens gestaltning till Koppartälten och bebyggelsen i Hagaparken. Stallmästaregården och Hagaparkens har dock olika kulturhistorisk kontext och denna koppling bedöms därför i sig inte medföra något mervärde.”* (MKB s. 31) *”Byggnaden kommer dock delvis framträda som ett nytt avvikande element bland Stallmästaregårdens småskaliga träbebyggelse.”* (MKB, s.32)

Slutsatsen håller inte

Slutsatsen om effekter på riksintresset för kulturmiljövård är mot denna bakgrund överraskande: *”Planförslaget bedöms inte innebära att kulturhistoriska egenskaper med kopplingar till riksintresset påverkas i sådan omfattning att de skadas eller förvanskas, då siktlinjer och fondmotiv fortsatt kvarstår.”* Siktlinjer – betyder att man fortfarande kan se Stallmästaregården, att de gamla byggnaderna in döljs av den nya – säger inget om den artfrämmande och mycket störande konkurrent som etableras intill de äldre byggnaderna. Hur kan man bortse från det? Fondmotiv – detta är obegripligt. Vad står det för? Fondmotiv har överhuvudtaget inte behandlats tidigare.

Effekterna avseende Nationalstadsparken behandlas mera knapphändigt trots att det tvärtom vore motiverat med en utförligare bedömning, detta eftersom skaderekvisitet är strängare än när det gäller riksintresset för kulturmiljövården. *”Påverkan på Nationalstadsparken bedöms främst bero på hur den nya byggnaden visuellt sett framträder i Brunnsvikens landskapsrum, då det samlade kultur-landskapet kring Brunnsviken utgör en unik kulturmiljö som är central för Nationalstadsparken.”* (MKB s. 32) Detta är det samlade omdömet. Det förbiser helt att den lantliga och ålderdomliga karaktären på byggnader och omgivning är kärnan i den kulturmiljö som riksintresset skyddar och att den skadas av en stor, artfrämmande byggnad. Detta medges också i MKBt: *”...bedöms miljön kring Stallmästaregården framförallt vara känslig för tillägg som bryter mot den bärande berättelsen”, ”... påverkar upplevelsen av Stallmästaregårdens småskaliga karaktär”, ”ett nytt avvikande element”, ”i relation till Stallmästaregårdens ursprungliga bebyggelse är dock den nya byggnaden stor”* osv. Skadorna erkänns öppet genom att medge att olika former av negativ inverkan uppstår och att endast *”mildras”*, att nya träd endast bidrar med *”en viss uppmjukning”* osv. MB kap. 4 § 7 anger att endast en obetydlig skada eller ett obetydligt intrång på det historiska landskapets natur- och kulturvärden är tillåtligt i

Nationalstadsparken. Åtgärder som medför skada, såsom denna tillbyggnad, är således olagliga.

Det förtjänar att påminna om byggnadsminnesförklaringen. Den är inte begränsad till att avse enbart själva byggnaderna. Så här lyder en av bestämmelserna för byggnadsminnet: *"Det område kring byggnaderna som markerats med röd linje i kart-illustrationen ska hållas i sådant skick att byggnadernas utseende och karaktär inte förvanskas."* Detaljplanens förslag innebär ett tydligt brott mot denna bestämmelse.

Det går även att anföra PBL 8 kap. 13 § som ska skydda särskilt värdefull bebyggelse från förvanskning.

Gång- och cykelvägen från Annerovägen ned mot Brunnsviken och Brunnsviksvägen blir trång och kommer att *"uppfattas mörk och slutet, framförallt under vinterhalvåret och nattetid."* (MKB s. 30) Den kommer att gå mellan banvallen och en sju meter hög fönsterlös fasad och vara endast 5 meter bred. Det är redan nu en viktig gång- och cykelväg med en stor mängd trafikanter. Den kommer i framtiden bli än mer trafikerad. För att vara dubbelriktad är den alldeles för smal.

Stallmästaregården kompletterades med stora nya tillbyggnader kring år 2000 för att tillfredsställa verksamheten. Frågan blir hur många gånger kan man komplettera på kompletteringen? Det liknar en de små stegens tyranni.

Den föreslagna byggrätten innebär en påtaglig skada av Stallmästaregårdens kulturmiljö. Stallmästaregårdens värden som gör till en stor tillgång för medborgarna kommer med den föreslagna byggnaden att förödas. Byggnaden är för stor och för dominerande.

Förbundet för Ekoparken, Haga-Brunnsvikens Vänner och Kommittén för Gustavianska Parken motsätter sig starkt den detaljplan för en nybyggnad vid Stallmästaregården som nu är på granskning. För en nybyggnad vid Stallmästaregården. Vi avstyrker planen och önskar att detaljplaneärendet avbryts.

Richard Murray

Förbundet för Ekoparken

Anders Bodin

Haga-Brunnsvikens Vänner

Peter Schantz

Kommittén för Gustavianska Parken